

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de recomandare a Parlamentului European și a Consiliului privind înființarea unui Sistem European de Credite pentru Educație și Formare Profesională (ECVET)

COM(2008) 180 final – 2008/0070 (COD)

(2009/C 100/25)

La 23 aprilie 2008, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Înființarea unui Sistem European de Credite pentru Educație și Formare Profesională (ECVET)

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 11 septembrie 2008. Raportor: dna LE NOUAIL-MARLIÈRE.

În cea de-a 448-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 octombrie 2008 (ședința din 22 octombrie 2008), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 109 voturi pentru, 0 voturi împotriva și 1 abținere.

1. Introducere

1.1 Propunerea de recomandare de față reprezintă o propunere pentru un sistem european comun de certificare în vederea facilitării transferurilor și a recunoașterii calificărilor în scopul mobilității lucrătorilor.

1.2 Educația și formarea constituie o parte integrantă a Strategiei de la Lisabona, programul de reformă menit să-i permită Europei să răspundă provocărilor economiei și ale societății bazate pe cunoaștere. Cu alte cuvinte, dezvoltarea cunoștințelor, competențelor și *know-how*-ului cetățenilor prin intermediul formării și educației reprezintă o condiție necesară și indispensabilă pentru atingerea Obiectivelor de la Lisabona în domeniile competitivității, dezvoltării, ocupării forței de muncă și coeziunii sociale.

1.3 Cu toate că s-au înregistrat progrese, obiectivele stabilite nu au fost atinse, mai ales în ceea ce privește formarea pe tot parcursul vieții și mobilitatea lucrătorilor, domenii în care persistă încă numeroase bariere. Aceste insuficiențe scot în evidență necesitatea elaborării de instrumente și de mecanisme de cooperare care să faciliteze participarea la formarea pe tot parcursul vieții și transferul de calificări între diferitele state, instituții și sisteme. Sporirea transparenței la nivelul calificărilor constituie o etapă indispensabilă pentru punerea în practică a unei strategii de acest tip și pentru dezvoltarea cunoștințelor, *know-how*-ului și competențelor de care au nevoie lucrătorii și cetățenii Europei, precum și toate părțile interesate (în speță instituțiile de formare).

1.4 Sistemul ECVET⁽¹⁾, care se adresează cetățenilor, are ca scop favorizarea recunoașterii stagiilor de calificare din cadrul formării pe tot parcursul vieții, la un nivel transnațional. Acest sistem este construit pe baza practicilor și sistemelor existente în Europa și se întemeiază pe următoarele elemente:

— descrierea calificărilor în unități de calificare (cunoștințe, *know-how* și competențe) transferabile și cumulabile;

— construcția transparentă a mecanismelor de transfer și de capitalizare a stagiilor de calificare și validarea acestora;

— instituirea unor parteneriate între instituții în scopul creării unui mediu care să permită transferul și care să genereze un spațiu de formare internațional.

2. Observații generale

2.1 Din evaluarea impactului reiese că sistemul ECVET este un instrument care facilitează transparența, comparabilitatea, transferul și acumularea rezultatelor formării între sisteme diferite. Acesta nu necesită o segmentare mai accentuată a calificărilor și nu propune nici armonizarea acestora, nici a sistemelor de formare. Sistemul sprijină și consolidează instrumentele pentru mobilitate existente [ECTS⁽²⁾ și EQF⁽³⁾]. Pe termen lung, el poate contribui la reformele necesare din cadrul sistemelor de formare naționale, în scopul implementării formării pe tot parcursul vieții. În acest sens, ECVET generează valoare adăugată în domeniul mobilității și al formării pe tot parcursul vieții.

2.2 Cu toate acestea, nu trebuie pierdute din vedere dificultățile care apar la nivelul acestor instrumente. Deși EQF are ca obiectiv comparația transnațională, sistemele naționale trebuie să fie concepute și organizate într-un mod care să favorizeze înțelegerea și încrederea partenerilor din alte state membre. Comisia va avea sarcina să fixeze criteriile care să permită asigurarea relevanței, transparenței, comparabilității și să

(1) Acronim pentru „European Credits System for Vocational Education and Training”.

(2) Sistemul european de credite transferabile în învățământul superior.

(3) Cadrul european al calificărilor pentru educație și formare pe tot parcursul vieții.

inspire partenerilor încredere reciprocă. Cu toate că EQF a fost înființat în scopul comparării și transpunerii voluntare a calificărilor la nivel european, național și sectorial, nu trebuie subestimată complexitatea sistemelor existente. Ca atare, trebuie dezvoltate instrumentele care permit avansarea către un grad sporit de transparență și depășirea etapelor necesare pentru introducerea unor diplome sau certificate în 2012.

2.3 Trebuie subliniat de asemenea că sistemul ECVET nu se substituie altor politici aflate în vigoare în cadrul Uniunii Europene, și în special Directivei 2005/36/CE privind lucrătorii migranți. Pe de altă parte, acesta nu întărește legăturile necesare cu programele europene existente, care prevăd, mai ales în ceea ce privește regiunile cele mai puțin dezvoltate din UE, ca FSE să finanțeze activități de punere în aplicare a reformelor sistemelor de educație și de formare, în scopul sensibilizării mai accentuate a publicului față de importanța nevoilor societății bazate pe cunoaștere (mai ales față de necesitatea educației și formării pe tot parcursul vieții), precum și în scopul îmbunătățirii accesului la un învățământ de calitate.

2.4 Sistemul ECVET, care instituie un proces permanent, necesită un angajament durabil din partea tuturor actorilor implicați și o sinergie între inițiativele care vor fi adaptate la nivel european, național sau sectorial. Din nefericire, acesta nu prevede în mod explicit și o punere în valoare a progreselor sau inovațiilor (a bunelor practici) care să genereze la rândul său o nouă dinamică în rândul actorilor și partenerilor potențiali, în vederea evaluării prevăzute pentru 2012.

2.5 Comitetul a luat notă de faptul că, în urma consultărilor la toate nivelurile și cu un mare număr de actori publici și privați, s-a stabilit un limbaj comun, însă consideră totuși că utilizarea sistematică a unui mare număr de acronime – în propuneri, comunicări, recomandări, în studiile de impact, în rapoartele comandate de Comisie – conduce la suprapunerea acestor acronime și la o confuzie de rău augur pentru obiectivul avut în vedere. O abreviere, o siglă, un acronim sau un slogan care au sens într-o limbă pot să nu reprezinte nimic în alta, ba chiar să sugereze o imagine complet negativă. Pe de altă parte, această utilizare poate limita accesul noilor instituții de formare și poate scădea interesul publicului-țintă față de sisteme concepute pentru a facilita transferurile dintre sistemele de formare profesională naționale și nu pentru a le opaciza pe acestea. Totodată, Comitetul consideră că acest efort desfășurat în scopul armonizării și generării unei compatibilități între aceste sisteme de formare profesională și formarea pe tot parcursul vieții trebuie să țină cont de aspectele lingvistice și de eforturile Comisiei în alte domenii.

2.6 Comisia va trebui să aibă în vedere ca obiectivul de a crea „posibilitatea ca fiecare să se formeze în instituții de formare diferite și în țări diferite, ceea ce va favoriza mobilitatea persoanelor în curs de formare în toată Europa, realizare cu atât mai remarcabilă cu cât în Uniunea Europeană se găsesc peste 30 000 de instituții de formare profesională ...”⁽¹⁾ să nu fie urmărit în detrimentul diversității lingvistice, pe de o parte, și al calității învățământului lingvistic promovat de Comisie, pe de altă parte.

3. Observații specifice

3.1 Opțiunea Comisiei de a propune înființarea sistemului ECVET pe calea legislativă a unei recomandări a Parlamentului European și a Consiliului, în temeiul articolului 150 din tratat, construiește un cadru care permite punerea în aplicare a principiilor ECVET, dar totodată se bazează pe o abordare voluntară. Această modalitate de acțiune aprofundează procesul de consultare care a fost instituit și care a permis un larg schimb de păreri între diverșii actori, printre care și partenerii sociali.

3.2 Cu toate că prezintă anumite lacune, abordarea voluntară permite o coordonare mai strânsă între Comisie, partenerii sociali și statele membre, în scopul identificării exacte a problemelor care vor apărea și mai ales al elaborării inovațiilor și soluțiilor celor mai adecvate. Pe baza acestui proces se poate spera la punerea în aplicare operațională și eficientă a unui ECVET care să reprezinte o reală valoare adăugată la nivel european pentru cetățenii și lucrătorii Europei în ceea ce privește recunoașterea competențelor, favorizând astfel formarea pe tot parcursul vieții și mobilitatea.

3.3 Obiectivul afirmat al Comisiei de a evalua și a face publice progresele în vederea instituirii unei modalități permanente de actualizare și revizuire a sistemului ECVET, pentru a asigura adaptarea acestuia, pare o garanție pentru cooperare. Este de dorit ca diverșii actori și mai cu seamă utilizatori sau reprezentanți ai acestora să ia efectiv parte la evaluarea și întocmirea raportului prevăzut în text.

3.4 Dorința Comisiei de a sprijini și promova mobilitatea transnațională și accesul la învățarea pe tot parcursul vieții în domeniul învățământului și al formării profesionale trebuie să se traducă și printr-o afirmare întărită a principiilor subînțelese în recomandare, privind poziția și rolul actorilor implicați.

⁽¹⁾ IP/08/558, comunicatul de presă al Comisiei.

- Utilizatorii finali sunt persoane care învață în mod voluntar pentru a-și valida cursurile de calificare, în scopul obținerii unei certificări recunoscute.

- Sistemul de certificare, fondat pe recunoașterea cursurilor de calificare prin intermediul unităților de credite bazate pe puncte, trebuie să garanteze imparțialitatea și să aibă ca obiectiv egalitatea accesului și nu să constituie un obstacol suplimentar sau să reprezinte un criteriu de selecție.

- Cooperarea europeană în domeniul educației și formării inițiale și pe tot parcursul vieții este necesară pentru a crea condițiile transparenței și recunoașterii la nivelul calificărilor.

- Ar trebui înființate rețele și parteneriate, axate în mod specific pe sistemul ECVET, în scopul elaborării de noi instrumente și noi practici în ceea ce privește contractele pedagogice și transferurile de credite.

- Comisia ar trebui să vegheze ca normele în curs de adoptare să permită tratamentul echitabil nu numai al utilizatorilor, ci și al instituțiilor de formare. Studii recente ⁽¹⁾ arată încă o dată că publicul care beneficiază cel mai frecvent de formarea pe tot parcursul vieții este compus din persoanele care au deja cele mai înalte calificări. Publicul cu diplome de nivel minim sau fără calificare beneficiază cel mai puțin de formarea pe tot parcursul vieții. Motivele acestei împărțiri sunt diverse, însă ea ar trebui evitată în domeniul certificării și ca atare Comisia trebuie să se asigure că sistemul de certificare include și publicul defavorizat în materie de diplome.

- În acest sens, numeroase organisme de formare (asociații și organizații) specializate în lucrul cu aceste categorii de public și care acumulasera o experiență concretă pe termen lung au fost eliminate, în ultima perioadă, de pe piața „oferți” în unele state membre, deoarece adesea economiile necesare pe termen scurt se fac în detrimentul publicului celui mai puțin „rentabil”. Această experiență acumulată ar trebui revalorizată uman și financiar, mai cu seamă în domeniile culturii, economiei sociale și educației populare, care constituie adesea porțița de intrare către formarea profesională pentru aceste categorii de public.

⁽¹⁾ „Evoluția către obiectivele de la Lisabona în domeniul educației și formării; indicatori și parametri”, SEC(2007) 1284. Ancheta NIACE privind participarea adulților la învățare, „Calculul costurilor”, ianuarie 2008. NIACE este Institutul Național pentru Educația Continuă a Adulților din Marea Britanie.

3.5 Pentru a se ajunge la un sistem de certificare european pe baza unei colaborări intensificate, se elaborează norme comune. Aceasta este o etapă dificilă, mai ales în ceea ce privește rezultatele formării așa-zis neoficiale. Normele la care se tinde vor trebui elaborate și studiate în lumina criteriilor propuse de CEDEFOP în raportul său (a se vedea nota) și pe baza consultărilor cu organisme care au dobândit o experiență solidă și incluzivă (organisme ale căror succese nu se bazează pe eliminare și triere la începutul unei formări care oferă un certificat).

3.6 Comisia ar trebui să țină seama de propria sa Comunicare „Un plan de acțiune privind învățarea în rândul adulților” ⁽²⁾, care ar permite includerea mai rapidă a unui număr cât mai mare de persoane, cu accentul pe grupurile care au cea mai mare nevoie de formare, categorii de public nu doar vulnerabile sau defavorizate, ci și care ar trebui să fie prioritare din motive sociale și umane de incluziune, de coeziune economică și teritorială ⁽³⁾.

3.7 Anexele 1 și 2 ale recomandării de față, inspirate din recomandările Cedefop ⁽⁴⁾, reprezintă elemente importante pentru reușita sistemului ECVET; acestea își aduc contribuția la asigurarea transparenței și coerenței, stabilind totodată principii pentru o dezvoltare la toate nivelurile. Aceste anexe ar trebui explicate, sprijinite și făcute publice mai pe larg pentru a se garanta continuitatea și durabilitatea sistemului.

3.8 Stabilirea unui catalog comun și a unei baze conceptuale comune pentru materiile pedagogice în cadrul pre-consultărilor și consultărilor Comisiei reprezintă un progres, dar nu trebuie să ne facă să uităm că educația nu face parte din domeniul serviciilor comerciale, ci trebuie, dimpotrivă, să rămână un serviciu de bază accesibil unui număr cât mai mare de persoane, garantat atât prin investiții publice, cât și prin coeziune politică, în plan național și la nivelul negocierilor din cadrul OMC, dacă se dorește păstrarea competitivității europene în sens larg (în sensul interesului general).

⁽²⁾ Avizul CESE privind Comunicarea Comisiei către Consiliu, către Parlamentul European, către Comitetul Economic și Social European și către Comitetul Regiunilor – Planul de acțiune privind învățarea în rândul adulților – Oricând este momentul potrivit pentru a învăța. Raportor: dna HEINISCH (JO C 204, 9.8.2008, p. 89).

⁽³⁾ Avizul CoR din 19.6.2008 privind Planul de acțiune privind învățarea în rândul adulților – Oricând este momentul potrivit pentru a învăța. Raportor: dna SHIELDS. Aviz adoptat în sesiunea plenară din 18 și 19 iunie 2008.

⁽⁴⁾ Creat în anul 1975 prin Regulamentul Consiliului (CEE) 337/75, Centrul European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale reprezintă centrul de referință al Uniunii Europene în ceea ce privește formarea și învățământul profesional. Raportul lui Erwin SEYFRIED – FHVR-FBAE din Berlin (Școala Superioară de Administrație Publică și Administrație Juridică – Centrul de cercetare privind formarea profesională, piața forței de muncă și evaluarea/Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege – Forschungsstelle für Berufsbildung, Arbeitsmarkt und Evaluation, Berlin), redactat pentru CEDEFOP: Indicatori de calitate în învățământul și formarea profesională: intensificarea cooperării europene, CEDEFOP Panorama: Luxemburg, 2007.

3.9 În scopul asigurării coerenței demersurilor, obiectivele referitoare la locuri de muncă decente și o educație de calitate trebuie să meargă mână în mână, ca garanții ale competitivității, iar un sistem european de certificare trebuie să fie instituit prin cooperarea în continuare a statelor membre, a partenerilor sociali de la toate nivelurile și a persoanelor interesate de validare, care trebuie să rămână în centrul acestor obiective, ca destinatari ai acestora. Obiectivele trebuie să rămână accesibile și clare pentru totalitatea beneficiarilor: recunoașterea competențelor obținute, transferabilitatea, mobilitatea geografică și profesională, iar în ceea ce privește instituțiile de formare: recunoașterea și accesul la finanțarea de interes general. Un sistem european de certificare poate spori posibilitățile de ocupare a forței de muncă și de mobilitate, cu condiția să fie construit în jurul următoarelor preocupări: selecționarea instituțiilor de formare celor mai performante [experiență, număr de validări reușite, calitate a validărilor, recunoașterea experienței acumulate de operatori (organizații și asociații) care și-au testat metodele în mod concret, acordarea de prioritate și recăștigarea încrederii operatorilor care au fost înlăturați (ajutor pentru imigranți, sprijin pentru romi, alfabetizarea adulților, asistență lingvistică ...)].

3.10 Comitetul amintește că în prezent salariații cei mai afectați de chestiunea mobilității sunt salariații masculini detașați în sectorul serviciilor din construcții, urmași de cei din serviciile informatice și ale noilor tehnologii, apoi cei din turism, transporturi, etc.

3.11 Dat fiind că sistemul ECVET este destinat în mod specific formării profesionale inițiale și formării continue, recunoașterii și validării competențelor oficiale (obținute din învățământ) și neoficiale (obținute prin experiență profesională), Comitetul recomandă ca sistemul de certificare să acorde o atenție particulară formării pe tot parcursul vieții și recunoașterii competențelor lucrătorilor detașați ⁽¹⁾.

3.12 Bilanțul prevăzut peste patru ani va trebui să includă o largă difuzare la nivelul statelor membre, coordonată de către Comisia Europeană, în vederea ancorării sistemului în evoluția sistemelor existente și în societatea civilă.

Bruxelles, 22 octombrie 2008.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

⁽¹⁾ Avizul CESE privind Comunicarea Comisiei către Consiliu, către Parlamentul European, către Comitetul Economic și Social European și către Comitetul Regiunilor - Detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii: creșterea beneficiilor și a potențialului acesteia garantându-se în același timp protecția lucrătorilor. Raportor: dna LE NOUAIL MARLIÈRE (JO C 224, 30.8.2008, p. 95).